

ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЬ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ

Починаючи з 2020 року, коли пандемія, спричинена гострою респіраторною хворобою COVID-19, потім – SARS-CoV-2, внесла свої корективи в освітній процес, творці комп'ютерних технологій та інновацій зробили величезний крок вперед в тому числі у сфері надання освітніх послуг – виникла можливість здійснювати освітню діяльність всіх закладів освіти за допомогою комп'ютерів у так званому «форматі онлайн». Пізніше, з урахуванням особливостей воєнного стану, введеного відповідно до Указу Президента України № 64 від 24.02.2022 (в редакції Указу Президента № 757/2022 від 07.11.2022) та з огляду на неможливість використання власних навчальних корпусів внаслідок переміщення керівниками закладів вищої освіти було продовжене подальше впровадження освітнього процесу у дистанційному режимі.

Минуло вже достатньо часу, щоб педагогам, спираючись на власний досвід, стати прихильником «дистанційки» або навпаки. Із особистого спілкування з працівниками освіти, і не тільки викладачами фізичного виховання, можна зробити висновок, що період прийняття, якщо його можна так назвати, – відбувся. Якщо спочатку свідомість освітянина категорично заперечувала сприйняття чогось нового, особливо осіб з багаторічним досвідом, то після – навпаки, вишукувала все більше позитивних особливостей викладання онлайн. Та на одне питання, яке турбує, мабуть, майже кожного вчителя фізичного виховання загальноосвітньої школи та викладача фізичного виховання закладів середньої та вищої освіти, відповіді знайдено мною не було. І це питання стосується відповідальності за життя і здоров'я тих, хто займається, тому що дисципліна «Фізичне виховання» включає в себе рух, фізичне навантаження. Тривалий час листи Міністерства освіти і науки України носять рекомендаційний характер. І дати точної відповіді на це питання ніхто не наважиться, принаймні, у моєму найближчому оточенні.

Узвичайний час організація роботи навчального закладу регламентується Положенням, що включає в себе обов'язки посадових осіб та організацію роботи з охорони праці і безпеки життєдіяльності в закладах освіти. Зокрема, керівник закладу є відповідальним за створення безпечних умов освітнього процесу згідно із законодавством про охорону праці, створює службу охорони праці у закладі і забезпечує її функціонування, призначає відповідальних осіб у структурних підрозділах, кабінетах, спортзалах, затверджує посадові інструкції з обов'язковим блоком питань з охорони праці, перед початком навчального року оцінює технічний стан обладнання та устаткування навчальних приміщень [1].

Відповідно до цього ж Положення та статті 54 Закону «Про освіту» викладач є відповідальним за збереження життя і здоров'я здобувачів

освіти під час освітнього процесу, проводить інструктажі, роботу по запобіганню травматизму.

Кримінальним кодексом України передбачена кримінальна відповідальність за невиконання або неналежне виконання службових чи професійних обов'язків щодо охорони життя та здоров'я неповнолітніх (статті 137, 367, 425), за ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (стаття 136) [2].

І тут постає питання відповідальності викладачів фізичного виховання під час проведення практичного заняття у дистанційному форматі. Тому що дисципліна «Фізичне виховання» викладається студентам 1 курсу, більшість з яких є неповнолітніми.

Дана проблема виокремлює низку питань, які потребують вирішення чи, принаймні, обговорення на різних рівнях. Основними, на мою думку, є наступні:

1) чи обмежуватися тільки теоретичним матеріалом, чи планувати та надавати фізичні навантаження;

2) питання стосовно медичного дозволу для виконання фізичних навантажень: як повинно відбуватися медичне обстеження в теперішніх умовах, ігнорування студентами власних обмежень на виконання певних рухових дій;

3) проблема неналежних умов виконання завдань: неможливість всіх учасників процесу власного забезпечення безпечного місця для виконання фізичних вправ, ігнорування правил безпеки;

4) питання надання першої медичної допомоги у випадку погіршення самопочуття того, хто займається;

5) проблема мотивування студентів підключення до прямого ефіру та виконання вправ онлайн.

З огляду на роз'яснювальний, рекомендаційний характер листів Міністерства освіти і науки України, в умовах реформування системи освіти, що зумовлює використання нових підходів до розподілу повноважень між закладами освіти та їх засновниками, закладам освіти надана можливість діяти в рамках власної автономії та приймати рішення з питань, не врегульованих законодавством.

Тож, можна зробити висновок, що стосовно викладання дисципліни «Фізичне виховання» у дистанційному форматі немає єдиного підходу. А відповідальність – існує. Тому викладач, враховуючи специфіку даної дисципліни, потребує більш детальних пояснень щодо своїх можливостей викладання та його наслідків.

Література:

1. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>
2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>